

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LORRAINE SCHEMBRI ORLAND**

Seduta tas-27 ta' Frar, 2014

Citazzjoni Numru. 358/2003

**Middlesea Insurance plc, f'isimha propju u kif
surrogata fid-direttur tal-assigurat taghha s-socjeta`
Doneo Co. Ltd.**

vs

**Bianchi & Co. (1916) Ltd., bhala agenti tas-socjeta`
estera Hapag-Lloyd Container Linie GmbH, Hamburg,
trasportaturi tal-merkanzija de qua u armaturi tal-
bastiment "Mary Ann"**

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni tas-socjeta` attrici datata 8 ta' April 2003
ipprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament
presjeduta, fejn esponiet: -

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi s-socjeta` Doneo Co. Ltd. importat mill-Italja konsenja ta' settijiet tat-*televvisions* flimkien ma' taghmir elettroniku (*audio* u *hi-fi*) li ngarret bhala "full load" gewwa *container* bin-Nru. HLCU 2227685 ghall-vjagg lejn Malta bil-bastiment "Mary Ann" (Dok.1 sa Dok.3);

Illi wara li l-bastiment wasal Malta, il-*container* inhatt fil-Freeport fit-8 ta' Jannar 2002 u l-importatur mar biex jirtira l-istess *container* fit-18 ta' Jannar 2002;

Illi meta l-*container* twassal fl-imhazen tal-importatur u nfetah fil-prezenza ta' rapprezentant tal-Kontrollur tad-Dwann, instabu nuqqasijiet (Dok.4);

Illi l-merkanzija importata kellha kopertura assigurattiva mas-socjeta' attrici, l-istess socjeta' attrici, kif obbligata, ghan-nuqqas li garrab l-importatur, hallset is-somma ta' disa' mija tmienja u disghin lira u ghoxrin centezmu (Lm998.20) bhala *survey fees* (Dok.5) u s-somma ta' disat elef erba' mija hamsa u hamsin lira (Lm9,455) bhala indennizz a favur l-assigurat taghha, ghal liema ammont giet surrogata fid-drittijiet tal-importatur (Dok.6);

Illi s-socjeta' konvenuta *noe* kienet responsabbli ghan-nuqqas fuq riferit (Dok.7);

Tghid ghalhekk is-socjeta' konvenuta *noe* ghaliex ghar-ragunijiet premessi din il-Qorti m'ghandhiex : -

1. Tiddikjaraha responsabbli *noe* ghan-nuqqas fuq riferit;
2. Tillikwida d-danni fl-ammont komplessiv ta' ghaxart elef, erba' mija tlieta u hamsin lira u tnejn u tletin centezmu (Lm10,453.20); u
3. Tikkundannaha sabiex thallas *in linea* ta' danni lis-socjeta' attrici *de proprio* s-somma ta' disa' mija tmienja u disghin lira u ghoxrin centezmu (Lm998.20) bhala *survey fees* u s-somma ta' disat elef erba' mija hamsa u hamsin lira (Lm9,455) li sborsat a favur l-importatur, assigurat

Kopja Informali ta' Sentenza

taghha, bhala indennizz, ghal liema ammont kienet debitament surrogata.

Bl-ispejjes u bl-imghax legali mid-data tan-notifika ta' din ic-citazzjoni kontra s-socjeta' konvenuta *noe* li hija ngunta ghas-subizzjoni.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tal-20 ta' Novembru 2003.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta' Bianchi and Co (1916) Limited *nomine* datata 21 ta' Ottubru 2003 (fol 53) fejn esponiet illi : -

Preliminarjament in-nuqqas ta' gurdizzjoni ta' din l-Onorabbli Qorti u dan *stante* illi *a tenur* tal-klawsola numru tmax (12) tal-polza ta' karigu gie stipulat.

"Except as otherwise provided herein any claim or dispute arising under this Express Cargo Bill shall be governed by the law of the Federal Republic of Germany and determined in the Hamburg Courts to the exclusion of the jurisdiction of the Courts of any other place....."

F'dan il-kuntest jigi rilevat illi l-polza ta' karigu emanit Geneva u *x-shipper* huwa ndikat bhala "Carioni Spedizioni Internazionali o/b of Philips Spa - Milano CE Commercial Organisation" tal-Italja.

Fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghall-premess u *in linea* sussidjarja, l-atturi ddekadew mill-azzjoni u dan *stante* illi kwalunkwe azzjoni fir-rigward kellha tigi pprezentata fi zmien sena minn meta l-merkanzija giet ikkonsenjata jew kellha tigi kkonsenjata u dan kif hemm stipulat fl-istess polza ta' karigu fl-Artikolu numru 6 li jghid :

"..... the carrier shall be discharged from all liability in respect of non-delivery, mis-delivery, delay, loss or damage unless suit is brought within one year after

delivery of the goods or the date when the goods should have been delivered."

Inoltre, tali terminu ta' dekadenza huwa wkoll applikabbli taht il-*Hague Rules u anke that The carriage of Goods by Sea Act*. Kif hemm stabbilit fic-citazzjoni, il-konsenja kellha ssir fit-18 ta' Jannar 2002 u l-kawza giet prezentata fit-8 ta' April 2003 u cioe` ferm *oltre* t-terminu ta' sena.

Fit-tielet lok u minghajr pregudizzju ghall-premess, is-socjeta' konvenuta principali kkonsenjat il-merkanzija fl-istess stat li giet ikkonsenjata lilha u hija qajla kredibbli illi *container* jitbattal u jigi svojtat mill-kontenut tieghu waqt it-trasport *de quo* u billi l-*container* baqa' bl-istess sigilli u fuq l-vapur gie stivat *container* ma' *container* li jaghamilha impossibli li *container* jinfeteh u jitbattal waqt it-trasport fuq l-bahar. Apparti dan, l-esponenti mhux responsabbili ghall-kontenut tal-*container stante* illi skont il-polza l-*container* kien "said to contain" il-merkanzija in kwistjoni u *inoltre* l-polza ta' karigu giet kondizzjonata bil-frazi "shippers load stowage and count" li jifsser illi x-*shipper* (u mhux l-eccipjent) kien qed jerfa' responsabbilta` tal-veracita` tal-allegat kontenut tal-*container*.

Illi finalment *in linea* sussidjarja u minghajr pregudizzju ghall-premess, f'kaz li jigi ritenut illi s-socjeta' eccipjenti hija b'xi mod responsabbli ghas-sinistru in kwistjoni, il-kumpens huwa limitat kif hemm stipulat fil-polza ta' karigu u fir-regolamenti koncernati fejn il-massimu li ta' £100 (mitt lira sterlina) ghal kull pakkett jew unit li ma giex ikkonsenjat.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-verbal tad-9 ta' Dicembru 2004 fejn is-socjeta' konvenuta irtirat it-tieni eccezzjoni preliminari.

Rat il-verbal tas-seduta tat-22 ta' Frar 2006 (fol 164) mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta fejn id-difensuri tal-partijiet trattaw dwar l-ewwel eccezzjoni. Il-kawza giet differita ghas-sentenza dwar l-imsemmija eccezzjoni ghall-31 ta' Mejju 2006; u l-verbali tas-seduti l-

Kopja Informali ta' Sentenza

ohra kollha nkluz dak tat-12 ta' Dicembru 2012 fejn il-kawza baqghet differita ghas-sentenza ghas-16 ta' Mejju 2013.

Rat is-surroga datata 16 ta' Jannar 2013 fejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif hekk presjeduta.

Rat il-verbal tas-seduta tas-16 ta' Mejju 2013 mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk illum presjeduta fejn meta ssejhet il-kawza deher Dr. Peter Borg Costanzi ghas-socjeta` konvenuta. Peress li l-Qorti riedet tisma' s-sottomissjonijiet tal-partijiet li kienu saru biss verbalment quddiem din il-Qorti diversament ippresjeduta, issospendiet il-prolazzjoni tas-sentenza u halliet il-kawza ghat-trattazzjoni orali ghat-18 ta' Gunju 2013 ghal dan l-iskop; u l-verbal tas-seduta tat-18 ta' Gunju 2013 u dak tad-19 ta' Novembru 2013 fejn fl-ahhar seduta meta ssejhet il-kawza deher Dr. Peter Borg Costanzi ghall-konvenut. Dr. Alexia Zammit Mckeon imsejha diversi drabi baqghet ma dehrinx. Dr. Borg Costanzi b' referenza ghall-ewwel eccezzjoni preliminari pprezenta kopja ta' sentenza tat-12 ta' April 2013 bl-ismijiet "P.W.A. Co. Ltd vs Luisa Spagnoli S.P.A." Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta' Frar 2014.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi din il-kawza, flimkien ma' kawzi ohrajn, giet assenjata lil din il-Qorti kif attwalment presjeduta b'surroga datata s-16 ta' Jannar 2013.

Illi s-socjeta' attrici, bhala l-kumpanija assicuratrici tal-importatur *Doneo Co. Limited*, u surrogata fid-drittijiet taghha, qed taghmel din il-kawza *stante* li qed issostni li soffriet danni fl-ammont ta' disat elef, erba' mija u hamsa u hamsin lira Maltin (Lm9,455) minhabba li l-merkanzija li ngarret f'*container full load* Numru HLCU 2227685 mis-socjeta` estera rapprezentata mis-socjeta' konvenuta ghall-vjagg indikat fic-citazzjoni attrici, li meta wasal Malta u nfetah mill-assigurat fit-18 ta' Jannar 2002, instab li l-

Kopja Informali ta' Sentenza

merkanzija, li kienet tikkonsisti f'tagħmir elettroniku kienet nieqsa (*short delivered*).

Is-socjeta' konvenuta eccepjet *in linea* preliminari in-nuqqas ta' gurisdizzjoni tal-Qrati ta' Malta abbażzi tal-klawsola tmax (12) tal-polza ta' karigu.

Din is-sentenza qed tinghata dwar l-ewwel eccezzjoni preliminari.

Polza ta' Kariku

Illi jirrizulta li tali merkanzija giet hekk trasportata mis-socjeta' konvenuta abbażi ta' polza ta' karigu li tinsab esebita a fol. 6 u 7 tal-process bhala Dok. "1" u fl-istess polza hemm dik li tissejjah "*Law and Jurisdiction Clause*", f'paragrafu tnejn (2) tal-istess li tghid illi: -

"Except as otherwise provided herein any claim or dispute arising under this Express Cargo Bill shall be governed by the law of the Federal Republic of Germany and determined in the Hamburg Courts to the exclusion of the jurisdiction of the Courts of any other place.....In the event that this clause is inapplicable under local law then jurisdiction and choice of law shall lie in either the Port of Loading of Port of Discharge at Carrier's option."

Illi fil-fatt il-kawza titratta dwar nuqqasijiet allegatament ikkonstatati fil-merkanzija meta nfethet fl-istabbiliment tal-assigurat u taqa' taht il-portata tal-klawsola citata.¹ Din il-merkanzija ngarret lejn Malta u giet ikkonsenjata lis-socjeta' *Doneo Company Limited*, sabiex tigi rilaxxata fuq is-suq lokali.

Illi ma hemm l-ebda dubju li s-socjeta' attrici kif ukoll dik konvenuta huma registrati f'Malta, bl-indirizz tagħhom f'Malta, u apparti tali *jurisdiction clause*, ma hemm l-ebda dubju li din il-Qorti ghandha gurisdizzjoni fuq dan il-kaz, *ai termini* tal-artikolu 742 tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta.

¹ Ara xhieda ta' Paul Ellul a fol 61 fejn qal li gie rapportat li l-*container* "instab nofsu mimli." Meta infetah izda s-sigilli kienu intatti. Ghamel riferenza għall-*packing list* tal-*container*.

KONSIDERAZJONIJIET TA' DRITT

Illi dwar il-kwistjoni tal-inkompetenza tal-Qrati ordinarji minhabba deroga mahluqa minn klawsola ta' gurdizzjoni, il-ligi tal-Procedura tistabbilixxi li l-fatt wahdu li jkun hemm Qorti ohra barranija li jkollha gurdizzjoni konkorrenti ma jeskludix minn qabel il-gurdizzjoni tal-Qrati Maltin². Jidher li dak l-artikolu japplika fejn ikun hemm diga' kawza dwar l-istess haga jew konnessa maghha li qieghda tinstema' minn Qorti barranija. Jekk ma jkunx hemm kawza bhal dik diga' mibdija, jidher li s-setgha li Qorti Maltija tqis u tisma' l-kawza tiddependi mill-kriterji li normalment isejsu l-gurdizzjoni tal-Qrati Maltin skont l-artikolu 742(1) tal-Kap 12.

Izda kif gie osservat minn din il-Qorti kif diversament presjeduta fil-kaz fl-ismijiet "**Peter Arrigo noe v Dr. Chris Cilia et. noe**" (PA(JRM) - dec. fil-11 ta' Dicembru 2003).

"Sa minn zmien ilu, il-Qrati taghna taw gharfien lill-klawsoli gurdizzjonali, u dan l-izjed taht is-sahha tal-principju tal-liberta' kuntrattwali tal-partijiet u l-iehor li pacta sunt servanda, u jigifieri li jekk parti tkun intrabtet b'patt li kwistjoni kellha titressaq quddiem qorti jew tribunal partikolari, dik ir-rabta ma setghetx tintesa jew titwarrab jekk mhux bi qbil bejn kulhadd³."

Izda ghalkemm kien hemm xi ftit kazijiet fejn l-ezistenza ta'

klawsola bhal dik wasslet biex il-Qorti qisitha bhala wahda tassattiva li tnehhi l-gurdizzjoni taghha⁴, il-bicca l-kbira tad-decizjonijiet huma fis-sens li l-Qrati Maltin ghandhom kull jedd li jezercitaw diskrezzjoni jekk iwarrbux il-

² Art. 742(2) Kap.12

³ Ara, per ezempju, P.A. **12.3.1954** fil-kawza fl-ismijiet "**Tonna Barthet vs Pace noe**" Kollez. Vol: **XXXVIII.iii.653**)

⁴ Ara, per ezempju, Kumm. **6.10.1959** fil-kawza fl-ismijiet "**Lucia noe vs Borg**" (Kollez. Vol: **XLIII.iii.870**)

gurdizzjoni tagħhom taht is-sahha ta' klawwola bhal dik⁵. Dan il-hsieb jaqbel sewwa ma' dak li tipprovdi espressament il-ligi tagħna llum, u l-fehma l-izjed accettata hija li klawwola bhal dik ma tistax tiffisser bhala li tezawtora għal kollox u minn qabel il-gurdizzjoni tal-Qorti li mqarr tistharreg il-kwistjoni⁶, u fejn, ikkunsidrati c-cirkostanzi, jkun jidher li l-partijiet tassew riedu din il-klawwola". (Vol. XXIV P I p 1067);

Fis-sentenza "**PL Edoardo Frendo noe -vs- Dottor Roberto Naudi et noe**", Appell, 9 ta' Dicembru 1935 (Vol. XXIX P I p 1317), ittiehdet il-veduta Prattika illi :

"allavolja jkun hemm klawwola f'dak is-sens, il-Qrati tagħna għandhom gurdizzjoni meta tkun kwistjoni ta' atti ta' avarea, jew ta' verifika ta' danni li ma tistax issir hliet hawn Malta; jew almenu ma tistax issir quddiem it-tribunal ta' barra ahjar, u b'anqas spejjez, u f'anqas zmien milli quddiem it-Tribunal tagħna." Ara wkoll fl-istess sens decizjonijiet a Vol. XVII P II p 33; Vol. XXIII P III p 484; "**Gerald Bartoli noe -vs- Emanuel Mathioudes noe**", Appell Kummercjali, 29 ta' Lulju 1970);

Kif din il-Qorti kif diversament presjeduta irriteriet: "*Dan il-kriterju nsibuh abbraccjat f'bosta gurdizzjonijiet ohra. Anzi dawn spiss imorru oltre l-aspett singolari tal-verifika tad-danni. Jitqiesu fatturi bhal konnessjoni diretta, reali u sostanzjali mal-pajjiz ta' l-iskarikazzjoni billi l-provi jistghu jigu rakkolti u stabbiliti ahjar, il-fatt tat-trapass taz-zmien, dubji dwar il-motivi tal-parti li teccepixxi n-nuqqas tal-gurdizzjoni, l-ispejjez involuti u l-kwalita` ta' gustizzja fil-pajjiz xelt. Ara, fost ohrajn, "**The Adolph Warski**", 1976; "**The El Awria**" 1980, "**The Pia Veste**", 1984. "Materja bhal din hi mhollija fid-*

⁵Ara, per eżempju, App. Civ. 9.12.1935 fil-kawza fl-ismijiet "**Frendo vs Naudi et**" (Kollez. Vol: XXIX.i.1317)

⁶Ara, per eżempju, Kumm. 23.6.1994 GMA fil-kawza fl-ismijiet "**John Bonello noe et vs John Ripard noe et**" (konfermata fl-Appell imma għal ragunijiet ohrajn fis-7.10.1997)

diskrezzjoni tal-gudikant adit mill-kaz ("**Joseph Felice Pace noe v Godwin Abela noe**"- P.A. (PS) - dec. fit-28 ta' April 2003.

Fil-kaz Ingliz, *The Eleftheria*, (1970)⁷ citat minn *Cheshire and North* fil-ktieb "*Private International Law*"⁸ il-principji li huma applikati minn Qorti Ingliza rinfaccjata b'talba mill-vettural ghas-soprasessjoni minhabba "exclusive jurisdiction clause" huma:

"..(2)*The discretion (to stay) should be exercised by granting a stay unless a strong cause is shown for nt doing so.*(3)*The burden of proving such strong cause is on the plaintiff.*(4)*In exercising its discretion the court should take into account all the circumstances of the particular case.*(5)*In particular, but without prejudice to (4), the following matters:-*(a) *in what country the evidence on the issues of fact is situated, or more readily available , and the effect of that on the relative convenience and expense of trial as between the English and foreign courts.*(b) *Whether the law of the foreign court applies and , if so, whether it differs from English Law in any material respects*(c) *With what country either party is connected and how closely.*(d) *Whether the defendants genuinely desire trial in the foreign country or are only seeking procedural advantages. (e) Whether the plaintiffs would be prejudiced by having to sue in a foreign court because they would be (i) deprived of security for their claim; (ii) be unable to enforce any judgment obtained; (iii) be faced with a time bar not applicable in England, or (iv) for political, racial , religious or other reasons be unlikely to get a fair trial."*

Il-Qrati taghna stabbilew linja ta' principji gwida li, huma kompatibbli mal-principji enuncjati fl-*The Eleftheria* fuq citat.

⁷ P.100

⁸ 10th ed. p.114

Hekk ad ezempju, johrog mir-ragunament tal-Imhalled A. Parnis fis-6 ta' Lulju 1911 fil-kawza "**Giovanni Pace – vs- Gennaro Civitelli noe**":-

"La Corte come presieduta ritiene che quella clausola nel commercio marittimo deve essere attesa quando colla stessa non venisse recato un grave pregiudizio al caricatore o ricevitore nel senso che il rinviarlo innanzi al tribunale del compartimento al quale appartiene il vapore lo metterebbe nella impossibilita` di proseguire la causa, e quando per la natura delle circostanze per le prove da essere adottati, l'esercizio dell'azione in queste Isole importerebbe economia di spese e non sarebbe pregiudizievole alla difesa per parte del vapore e dei suoi proprietari. In altri termini la clausola escludente la competenza del tribunale e` soggetta ad eccezioni, avuto riguardo alla circostanza ed avuto riguardo al fine pel quale quella clausola e` stata introdotta."

Illi kif gie ritenut fil-kawza "**Dr. Michael Scriha nomine vs Il Pamento Limited**" (P.A. RCP. 9 ta' Jannar 2001) l-gurisprudenza *nostrali* hija konsistenti u tipprovdi, kif inghad *inter alia* fis-sentenza "**John Galdes nomine vs Joseph Bowman nomine**" (K. F. 21 ta' Gunju 1993) li :-

"Illi skont l-evoluzzjoni fid-dottrina li temani mill-gurisprudenza lokali jidher li tali kwalsoli bhal dik iccitata 'supra' huma legalment validi pero' m'humix assoluti dejjem. Di fatti f'numru ta' kazi l-Qrati irritenew li nonostante tali klawsola, xorta ghandom gurdizzjoni in kwantu u limitatament ghal kostatazzjoni tan-nuqqas jew tal-hsara rriportata fil-merkanzija de quo".

Illi dan isir peress li meta trid issir konstatazzjoni tal-kwalita' tal-merkanzija, l-allegata mankanza jew difetti li setgha fiha, jew dwar nuqqasijiet dwar l-istess merkanzija, il-Qrati taghna konsistentement irritenew illi meta l-istess merkanzija tinsab hawn Malta, id-determinazzjoni tad-domicilju reali, fejn trid issir l-ezami tal-istess merkanzija, huwa dejjem Malta, minhabba li jekk tali verifiki jsiru f'post iehor, fejn ovvjament ma hemmx tali merkanzija, dan issir hafna aktar difficli jekk mhux impossibbli. ("**Robert**

Bonello nomine vs Agostina Mifsud et nomine". - K. S.S. 30 ta' April 1993- XXX D. iii. 373.- "***Micallef et nomine vs Chev. Mifsud et nomine***". - A.C. 26 ta' Ottubru 1991).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi "***Negoziante Andrea Gatt vs Negoziante Gustavo Gollcher***" (K. 14 ta' Novembru 1916 - XIII. iii. 484) fejn inghad illi "*il domicilio reale e' quello determinato dal luogo della scaricazione della merce trattandosi di una contestazione riguardo la mancanza della merce o la deficienza del peso di essa, fatti che possono solo accettarsi alla scaricazione, ed innanzi al tribunale del luogo di scaricazione che tali questioni possono agevolamente svolgersi e defenirsi*".

Illi kien ghalhekk u fuq dawn il-principji li l-Qorti fil-kawza "***Prokuratur Legali Edoardo Frendo vs Dottor Roberto Naudi et nomine***" (A. K. 9 ta' Dicembru 1935 - XXIX E. i. 1317) sostniet li, *nonostante* il-klawsola dwar gurdizzjoni esklussiva ta' Qorti estera, din il-Qorti xorta ghandha gurdizzjoni li tisma' l-kaz, jekk dan ikun iktar kompattibli ghad-determinazzjoni tal-pendenza, u iktar facli li tali kwistjoni tigi ezaminata b'mod iktar Prattiku, kemm ghaliex l-oggetti jkunu hawn Malta, u kemm ghaliex tali sentenza tkun tista' tigi esegwita hawn Malta. Fil-kaz imsemmi, fil-fatt kien jittratta dwar konsenja ta' injam, li l-konvenut sostna li kienet ta' kwalita' inferjuri, u peress li tali merkanzija kienet Malta, mela allura l-istess Qorti kkonfermat il-gurdizzjoni taghha. ("***Galea vs Hammer***" - XX.iii.32; - "***Pace vs Civitelli***" - XXI. iii. 71; "***Thomas vs Angeland***" - K. 20 ta' Jannar 1975); "***P.L. Edoardo Frendo vs Dr. Robert Naudi***" - A.C. 9 ta' Dicembru 1935.

Izda kull kaz ghandu il-fattispecje partikolari tieghu u d-diskrizzjoni finali hija dejjem tal-Qorti. Sta ghalhekk ghall-attur li jikkonvinci lill-Qorti ghaliex huwa ghazel li jissorvola l-klawsola gurdizzjonali fil-polza.

Illi d-difensur tas-socjeta' konvenuta iccita, in sostenn tal-eccezzjoni tieghu sentenza recenti moghtija minn din il-

Qorti kif diversament presjeduta bl-ismijiet "**P.W.A.Co. Limited v Luisa Spagnoli S.p.A.**" (PA(AE) - dec. fit-12 ta' April 2013, il-Qorti kkonsidrat l-import ta' klawsola gurisdizzjonali fil-kuntest ta' *Exclusive Distributorship Agreement* u, wara li kkonstatat li l-ilmenti attrici kienu intimament konnessi mal-Ftehim imsemmi, applikat il-klawsola gurisdizzjonali stipulat fil-Ftehim li vesta l-gurisdizzjoni fil-Qrati Taljani.

Din is-sentenza mhix daqstant applikabbli għall-kaz in ezami, għajr li tat applikazzjoni shiha għall-klawsola gurisdizzjonali. Fil-kazijiet fuq citati l-Qrati tagħna għa ppronunzjaw ruhhom fuq mertu li hu simili għal kaz odjern *stante* li jirrizulta li l-lanjanza tas-socjeta' atrici hija dwar *short delivery* ta' merkanzija li ngarret lejn Malta.

Illi l-Qorti tifhem li minn qari tal-istess sentenzi, jirrizulta li l-kriterji li għwidaw lill-Qrati tagħna kienu dawk ta' pratticita', konvenjenza u espedjenza in kwantu l-*foro naturali* sabiex jigi stabbilit xi nuqqas fil-kunsenja kienet tkun il-post tal-iskarika tal-merkanzija.

Fl-isfond tal-provi maghrufa jirrisulta li is-*shipper* għandu s-sede fl-Italja, il-polza ta' kariku giet emessa f'Genoa, il-konsenjatarju għandu s-sede f'Malta, u l-partijiet it-tnejn għandhom sede registrat f'Malta. L-unika konnessjoni mal-Germanja huwa l-vettural, li hu rappreżentat mis-socjeta' konvenuta f'Malta. Inoltre it-trasport ikkuntrattat kien dirett mill-Italja lejn Malta u l-merkanzija giet skarikata f'Malta.

Tenut kont dawn ic-cirkostanzi, jidher li l-kaz għandu iżjed konnessjonijiet ma' Malta u mal-Italja milli mal-Germanja. Dan magħdud mal-fatt li l-merkanzija tinstab f'Malta u l-kawza si tratta ta' allegat hsarat waqt it-trasport, ma hemm l-ebda vantagg prattiku li jista' jigi ottjenut għall-partijiet jekk il-kaz jinstema' l-Germanja .It-traspass ta' zmien mill-wasla tal-vapur jippreżenta diffikoltajiet għall-gbir tal-prova kemm jekk il-kaz jitkompla f'Malta ,kemm jekk issir fil-gurisdizzjoni magħzula u għalhekk mhuwiex fattur f'dan il kaz.

Kopja Informali ta' Sentenza

Fic-cirkostanzi, il-Qorti temmen li l-vettural mhuwiex ser ikun pregudikat jekk il-kaz jigi ventilat quddiem il-Qrati taghna sabiex jigi stabbilit in-nuqqas u tigi trattata l-kwistjoni ta' responsabbilta` konformament mal-linja traccjata mill-gurisprudenza fuq citata.

Ghal dawn ir-ragunijiet il-Qorti qed tilqa' l-ewwel eccezzjoni *in parte* limitatament ghat-tieni u ghat-tielet talbiet attrici filwaqt li tichadha in kwantu tqis li ghandha gurdizzjoni biex tiddeciedi fuq l-ewwel talba attrici.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi **tilqa' l-ewwel eccezzjoni preliminari tan-nuqqas ta' gurdizzjoni** limitatament biss pero` ghal kwistjoni tal-likwidazzjoni u kundanna tad-danni fil-konfront tas-socjeta` intimata fil-kwalita` premessa **u f'dan is-sens** tillibera lill-kumpanija konvenuta mill-osservanza tal-gudizzju fuq it-tieni u t-tielet talbiet attrici filwaqt li tordna l-prosegwiment tal-kawza fuq l-ewwel talba attrici.

L-ispejjez ta' din is-sentenza jithallsu mis-socjeta' attrici.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----